

Handveste vanden Crimpenre-Weert

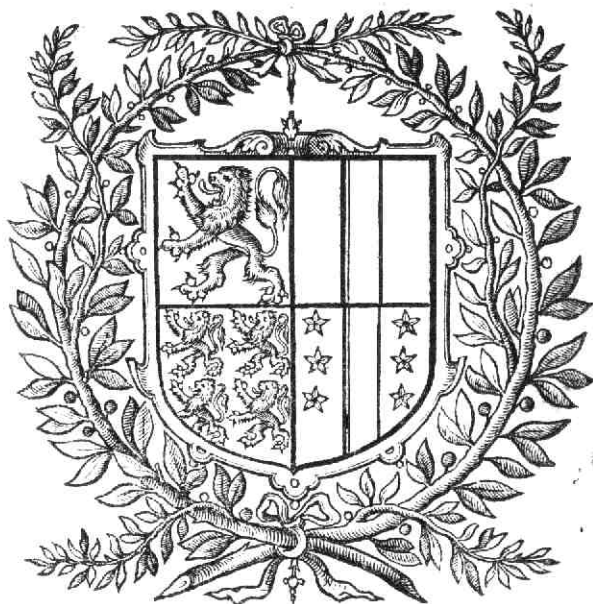
<https://hdl.handle.net/1874/19291>

H A N D T V E S T E

145 567
V A N D E N

CRIMPENRE

V V E E R T.

IN 's GRAVEN-HAGHE,

By LUDOLPH BREECKVELT, Boeck-Drucker,
woonende op't Speuy inde Vinder vande
Druckery, Anno 1636.

HANTVESTE

Vanden

CRIMPENRE - WEERT.

DHILPS Hartoge van Bourgoignien, Grave van Vlaenderen, van Artoys, van Bourgoignien, Palatijn, ende van Namen, Heere van Salines, en van Mechelé, Ruwaert ende Oir van Henegouwen, van Hollandt, van Zeelandt, ende van Vrieslandt. Ende IACOB by der Ghenaden Godts, Hartoginne in Beyeren, Gravinne van Henegouwen, van Hollandt, van Zeelandt, van Poncien, ende Vrouwe van Vrieslandt. DOEN KONT allen Luyden, Want overmits last van Water, ende oock om des Oorloghs ende der Vreden wille, een wijl tijds gheweest inden Lande van Hollandt, tusschen ons Hertoghe ende Hertoginne voorisz, die Dijcken van onsen Lande in Crimpenre - weert seere vergaen ende vergleden zijn, alsoo dat dat selve Landt lange daerom onbesorght ende in grooter vreesen ghestaen heeft verderfelijk te worden, en worde dat mitten besten niet versien: 't Welcke Wy, die altoos genegen zijn tot oorbaer ende saligheyt onser Lande, metter hulpe van Gode gerne versorgen ende verhoeden souden.

SOO IST dat wy ten ootmoedighen vervolghe onser goeder Luyde, uyt den ghemeenen Dorpen inden

Neder-Weert van Crimpen geeft , ende ghegoedt wese-
fende, die ons dickwijl ende tot veel stonden, ootmoede-
lijck daer over vervolgt ende gebeden hebben, dit voorfsz
Landt te ordineren en te setten tot beteren Rechten ende
Regimente , dan dat tot deser tijdt toe gestaen ende ghe-
weeft heeft , Den selven onsen goeden Luyden gegeven
hebben, ende gheven mit desen Brieve sulcke Rechten
ende Vrijheden als hier nae geschreven staen.

Item , inden eersten sullen alfulcke Schouwen ende
Rechten als tot deser tijdt toe in onsen voorfsz Lande van
Crimpenre-weert op den Dijck aldaer geweeft hebben,
van geenre waerde ende te niete wesen, uyt-ghenomen
alfulck Recht als by tijden ons geminde Dijck-graven
Aelbrechts van Naeldtwijck , die wy op dese tijdt onse
Dijck-graefschap aldaer sijn leven lanck bevolé hebben
begonnen heeft gheweest , dat salmen slijten ende uyt-
rechten nae uytwijfinge deser onser Handtvesten. Ende
voortaen dat Dijck-recht hantieren nae uytwijfinge de-
ser selver Handtvesten.

Item, sullen inder selver Schouwe voorschreven seven
Hiemrade wesen, die wonachtich, geeft, of gegoet sullen
zijn, binné der Schouwe voorfsz, tot honderr Wilhelmus
Hollandtsche Schilde toe, of daer boven, Des sullen onse
ghetrouwe Steden : Te weten , onse Stede van DOR-
DRECHT , van SCHOONHOVEN , ende
vander GOVDE , elcx kiesen ende setten tot alre tijdt
als des te doen zijn sal, twee Hiemrade. Ende Aelbrecht
van

van Naeltwijck of sijn Erven sullen kiezen ende setten inder manieren voorz, eenen Hiemraedt, tot oirbaer ende proffijte des gemeens Lants, binnē den eerstē achte dagen nae dat hun die wete mitten gesworen Bode van Crimpenre-weert daer af gedaen sal werden, Ende waert dat eenigh vanden Steden voorz, of Aelbrecht voornoemt, of sijn Erven hoire Hiemraden niet en koren noch en setten binnē den eersten achte dagen na dat hem die wete vanden Bode gedaen wair als voorz is, Soo mogen onse Hiemrade die daer willigh zijn kiezen ende setten die andere die daer ghebraken, Ende die en salmen niet mogen ontsetten binnen eenen jare, Ende sullen dan voortaan die Hiemraedtschap blijven, alsoo langhe als den Steden ende Aelbrecht of sijnen Erven voorz dat nutte ende oirbaerlijck duncken sal elck vanden sijnen, Ende als dese Hiemrade voorz aldus gekoren sullen zijn, soo sal onse Dijckgrave dan ter tijdt wesende, die dan eeden, ende voort tot alre tijdt als des gebeuren sal.

Voort, sal onse Dijck-grave metten seven Hiemraden, of mitten meesten-deel van hem, dat Recht van deser Schouwe ende Dijckaedze plegen ende hantieren tot des gemeens Lants oirbaer ende proffijt. Ende wes sy alsoo tot nutschap ende proffijte des gemeens Landts by hoiren eede keuren, of wijsen sullen, daer en sullen wy, onse erven, noch niemant tegen seggen, noch doen, in eniger wijs.

Item, soo salmen die Schouwe vander Dijckaedzen

B

voorz

voorz tot alre tijdt beginnen, ende opheffen beneden an die Vrijheden van **SCHOONHOVEN**, ende schouwen van daenen die Lecke ende die Merwede neder-waert ter Yfelen toe, ende die Yfel weder op totter Stichtfcher-schouwe toe.

Item, sullen onse Hiernrade, of 't meeste-deel van hem, die Keuren opten voorz Dijk legghen, opten eersten Dijnxdagh van Aprille, soo hun dat nutste ende oorbaerlickxite sal duncken wesen, tot des gemeen 'sLants behoef, Des soo salmen daer naer schouwen alle jaere, ende die Schouwe opheffen opten eersten Dijnxdagh nae St. Odulphus-dagh, opten viertienden dagh daer nae die ander Schouwe, ende die leste Schouwe opten vierthiendē dagh noch daer na volgende, Ende die Schouwe en salmen niet langer mogē vorsten dan noch vierthien dage, also verre als des van noode waer, ende anders niet, ende dan salmen immer schouwen als voorz is.

Item, soo sullen die boeten vanden twee eersten Schouwen wesen, elcke reyse vijf schellinghe Hollandts payments, eenen ouden Vlaemfchen grooten voor twee schellinghe ghereeckent, Maer vander derder legghende Schouwe sullen die boeten wesen ses pondt Hollandts, Behoudelijck dien van Ouder-kerck op hoiren Dijk-boeten te blijven, nae inhoudt hoire Hantvesten, anders salmen aen hun alle Rechten hantieren, nae inhoudt deser onser Handt-vesten.

Item, sal een yeghelijck al sijn eyghen in eenen Ambacht

bacht mogen beschutten met eenre boete.

Voort, waert dat onse Hiemraden mitten Dijck-grave ter lester schouwe, eenighen Dijck bevonden die nae der keure daer op gheleydt niet gemaect en ware, ende die Dijck gelaect worde, so sullen die Hiemrade daer manninge opschieren by horen eede, na dat 's Landts oirbaer ende noot is, ende wes koste en schade daer opgaen sal, daer sal onse Dijck-grave dat ghelt voor opleggen, alsoo verre als die ghene daer 't gebreck aen ware dat selve niet en betaelde, ende dat sal onse Dijck-grave voorsz weder innen metten Dijck-rechte, ende verhalen aen sijnen goeden twee scatte aen gelde, of vier scatte aen pande, ende dan voor 't schouwen sonder wederstant, behoudelijck dat onse Dijck-grave ende Hiemrade voornoemt in elcken Ambacht daer dese manninghe op den Dijck geschiet, sullen wesen mitté tween Hiemraden van dien Ambachte, ende metten Schoute aldaer op den Dijck by dier schieringe blijven sullen, ende dien Dijck doen maken ghelijck onse hooghe Hiemrade dat ghekeurt sullen hebben by horen eede, ende daer sullen sy horen kost af hebben van den ghenen dien die Dijck toebehoort, Des sullen onse Dijck-grave met onsen hoogen Heemraden hoir naschouwe daer op houden, ende waert dat dan die Dijck niet ghemaect en waer na der keure voorsz, dat soude onse Dijck-grave verhalen aen den Schoute ende aen den Heemraden die dien Dijck op genomen haddé, ende dat souden sy beteren by den hoogen Heemrade.

Item,

Item, sal elck Ambachts- Heer inden sijnen onsen Dijck-grave die boeten op legghen om synen derden Penninck, ende die sullen sy weder in winnen t'eynden den viertiensten dage na dat sy die gepant hebben, twee schatte aen gelde, of vier schatte aen pande.

Item, soo mach onse Dijck-grave mitten Heemrade tot alre tijdt als des noot wesen sal, vreesse schouwen en manninge daer inschieren.

Item, waert dat tot eenigher tijdt Walen braecken in eenighen gheloefden Dijcke (des Godt verhoede) soo sal t'ghemeen Landt in dier Schouwe ghelegghen, dien Wael weder dijcken ter volre breede ende eenen voet boven den ouden Dijcke, ende dat mergen mergen gelijk te gelden, sulcker Dijck-mergen als men tot haer toe mede gedijckt heeft.

Waert oock dat tot eenigher tydt in eenighen ongheloefden Dycke Walen braecken, die soude die gene dien dat Landt of dien Dyck toebehoorde, weder maecten mit sulcke manninge ende tot sulcker tydt als hem die Hiemrade schieren sullen. Ende waert dat hy's soo niet aen en name, soo soudmen Dycken mit al dat hy anders hadde binnen der Schouwe, ende dan en soude hy binnen der selver Schouwe niet blyven op syn lijf ende op syn goedt, met sulcken Voorwaarden dat des Huyrmans goedt die 't Landt met den Dyck ghehuert heeft, ende al des hy binnen dien Ambachte heeft, sal gaen voor syns Landts-Heeren goet, ende t'eynde dese goeden

goeden sal 'tghemeen Landt desen Dyck weder maecten ter volre breede, ende eenen voet boven den ouden Dijck, ende te gelden als voorfs is, ende dan sal die Ambachts-Heer dien Dijck aen-nemen daer die Wael ingebroocken is, ende dien houden met den Lande daer toe behoorende.

Item, waert dat eenigh Ambachts-Heer of syn Rechter, als hy een wete met den Gheswooren Bode hadde, ter schouwe niet en quame om synen penninck uyt te legghen, die verbeurde hondert schellinghen Hollandts Payements voorfs.

Voort, sal onse Dijck-Grave voor den onwilligen uytlegen, ende dat weder halen aen den Rechter die niet ter schouwe en koomt, ende waert dat die Rechter gheen goedt inder schouwe en hadde daer hem onse Dijck-Grave aen verhalen mochte, soo mach dan onse Dijck-grave hem verhalen aen den Ambachts-Heer die die Rechter geset hadde.

Item, soo wie vanden Heemraden niet en quame daermen hem ontbode met den Gheswooren Bode, die soude verbeuren thien pont Hollants Payements voorfs, ende daer toe salmen dien afsetten of men wille, om dat hy alsoo des Landts saecken soude willen versuymen: Ten ware dat hy kenlijcke noot-sake te doen hadde, soo dat hy daer om niet komen en mochte, En dese boeten sullen zijn half tot ons Dijck-Graven behoef, en half tot behoef der Heemrade die daer tegenwoordigh waren.

Waert oock dat onse Dijck-Grave mitten Gheswooren Bode ontboden worde te komen op ter schouwe, of te Rechte, daermen synre behoefde, of te doen hadde, ende hy daer niet en quame, soo moghen onse voorz Heemrade eenen Dijck-Grave setten van horen mede-Ghesellen daer sy mede schouven ende recht doen mogen sonder misdoen jegen ons tot dier tijdt.

Item, soo wie onse Dijck-Grave ende Steden voornoemt, tot Heemrade, tot Klerck, tot Bode, of tot Schutters kiesen sullen, die en sullen hem des niet mogen verweren noch weygeren in eeniger wijs, ende waert dat sy des weygerden, dat waer elcke reyse tot drie reysen toe op die boete van tien ponden Hollandts Payements voorz, Ende tot wat tijden dat onse Dijck-Grave ende Steden voorz des nutte ende oorbaer duncken sal, soo mogen sy die Heemrade, Klerck, Bode, ende Schutter voorz versetten sonder yemandts weder-seggen.

Item, so mach onse Dijck-Grave voorz, of die Schout uyt elcken Ambachte van deser Schouwe, alle boeten uytleggen, ende weder inwinnen als recht is, ende voorz staet: Dats te weten binnen veerthien dagen na dat die Dijck-grave of Schoute voorz die ghepant sullen hebben.

Item, sullen Aelbrecht van Naeltwijck ende syn Nakomelingen dijcken ende houden tot eeuwigen daghe, alfulck Landt ende Dijck als der Heerlijckheydt vander Lecke toe te behooren plach, eer die groote Walen in den

den Backer, ende boven Crimpenre-Kercke in braecken.

Item, sal Aelbrecht voornoemt of syn Erven binnen drien Iaren na datum des Briefs binnen den voorschreven Schouwe beleggen, aen Huyfinge of aen Erve, Duyfent Bourgoignische Philippus Schilde.

Item, soo wes Vlicht-dijcken inder voorfz Schouwe gheworden zijn zeder dat die voorfz Walen in braecken, die sullen blijven op den ghemeenen Dorpen binnen der Schouwe voorfz, ende waert dat eenigh van desen Vlich-dijcken weder inbraecken (des Godt verhoede) die 't ghemeen Landt ende Dorpen aenghenomen hebben, soo souden die ghemeen Dorpen binnen der voorfz Schouwe dien Dijk weder maecken, ter volre breede ende eenen voet boven den ouden Dijk, ende dan sullen die ghene daer die Vlicht-dijcke aengcavelt heeft gheweest, dien Dijk weder aen-nemen ende houden.

Item, soo wes Vlicht-dijcken nu voort aen komen sullen, ende nu gheen Vlicht-dijcken en zijn, die Vlicht-dijcken sullen Aelbrecht voornoemt ende syn Nakomelingen binnen horen Dorpen maecken ende houden tot eeuwigen dage, ende desgelijcks elcx Ambachts-Heer inden syne.

Item, sullen die seven Heemraden, ende eenen gheswooren Bode hebben horen kost mede te doen, van elcken drien Dijk-merghen eenen halven Cromstaert
voor

voor dese tijdt geslegen, ende onse Dijk-grave met synen Klerck sullen horen kost doen op die boeten die hem binnen onser Dijkgraefschap verschijnen sullen.

Item, soo wanneer Aelbrecht van Naeltwijck of die na hem Dijk-Graven wesen sullen aflijvigh geworden zijn, soo sullen Wy of onse Nakomelingen dan binnen eenre Maent daer nae eenen anderen Dijk-Grave setten die in den voorz Weert woonachtigh ende gheerft is, die gegoet wesen sal tot drie hondert Wilhelmus Hollantsche Schilde toe, Ende waert saecke dat wy of onse Erven binnen eenre Maent nae des Dijk-Graven doot voorz, gheen en anderen Dijk-Grave en setteden, soo sullen dan die ghemeene Steden voorz mitten meesten volge vanden Lande inder Schouwen gelegen, tot alre tijt eenen anderen Dijk-Grave kiezen van Aelbrechts voorz, Nakomelinghen of anders, die hemluden nutste daer toe duncken sal, die wy dan onse bevel daer op doen sullen als dat behooren sal, Ende die Dijk-Grave sal geervet ende gegoet wesen inder Schouwe ghelijck voorz is.

Item, soo sullen alle Hantvesten die die Dorpen hebben gheleghen inder Schouwe voorz, blijen in hore macht, ende sullen dier gebruycken ghelijck sy tot deser tijt toe ghedaen hebben, Behoudelick recht van deser Handtveste, Ende oock sullen die goede Luyden vanden Over-weert ghebruycken ende beziighen haer Sluyfen ende Water-gangen die sy hebben binné deser Schouwe
voorz,

voorz, nae uyt-wijfinge hoire Handtvesten ende Rechten die sy daer toe hebben.

Item, tot wat tijden die Dorpen inder Schouwe ghelegghen hoir reeckeninghe doen sullen, soo sullen sy den voorz Steden een wete doen, op dat sy dan goedts tijts daer by komen mogen of sy willen binnen hoiren Ambachte, om die reeckeninge te hooren.

Voort, hebben wy gegonnen ende ghegeven onsen ghetrouwen Steden ende den Lande voorz, mit desen onsen Brieve alle alfulcke Rechten ende Vrijheden als die van Alblaffer-Weert, die van Rhijn-landt, van Delflandt, ende van Schielandt hebben, om daer uyt te nemen ende te kiesen wes hem tot alre tijdt nutte ende oirbaerlicxste wesen sal tot des Landts oirbaer ende profijte, ende hem daer mede te behelpen.

Oock sullen sy inlaghen moghen legghen, ende die salmen gelden merghen merghens ghelijck, Ende soo wie binnen der voorz Schouwe komt om sijnen Dijck te maecken, dien hebben wy gegeven nu ende als dan een goedt, vry, vast, ende seecker gheleyde in varen, in komen, in marren, ende in keeren vier daghen nae dat syn Dijck gheloof sal wesen, ende waert dat hem yemandt hier-en-boven mis-dede, wie hy waer, dat wouden wy op dien houden ende verhalen aen syn lijf ende goedt.

Item, soo en sal niemant meer verbeuren dan hy heeft binnen deser Schouwe voorz, ende en sal dan tot

D

geenen

geenen daghen binnen der selver Schouwe komen op
syn lijf ende goedt.

Item, soo en sullen onse Dijck-Graven noch gheen
Schouten die nu zijn of naemaels binnen den voorz.
Weerde wesen moghen, gheen Heerlijckheden noch
Landt eygenen met een schatte gelde, ten zy dat sy ons
of onse Nakomelinge of Erven eerst een wete daer af
ghedaen hebben, op dat Wy of onse Erven voorz,
onse keure ende beraedt daer op nemen moghen, of wy
dien eyghendom aen ons nemen ende houden willen
of niet, ende is dat Wy of onse Erven dien eyghendom
aen ons houden ende hebben willen, soo moghen wy
onse gelt daer seynden binnen vierthien daghen nae
dat ons of onsen Erven die wete daer af gedaen sal we-
sen. Alle dinck sonder arch ende liste, ende want dat
wy Hertoghe ende Hertoginne voornoemt, alle dese
voorz poincten ende elck bysonder van eenen yeghe-
lijcken vaste ende onverbreecken willen hebben ghe-
houden, Soo hebben wy des te ghetuge onse Zegelen
aen desen Brieve doen hanghen. Ghegeven op den
derthienden dach in Meye, in't Iaer Ons Heeren Duyfent
vier hondert ende dertigh. Zijnde besegelt met twee
grootte Segelen in rooden Wassche, onder uyt-hangen-
de aen dobbele Francijne steerten.

Ghecollationeert, ende oversien van woorde tot
woorde, ende nae de Letter tegens de prin-
cipale

cipale Hantvest vanden Crimpenre-weert,
zijnde van date ende beseghelt als voren,
berustende inde Privilegie-kist der Stede
Schoonhoven, Ende is desen daer mede
aldus accorderende bevonden, opten vijf-
en-twintichsten September sefthien-hon-
dert ende vier-en-dertich. By my Secre-
taris der Stede Schoonhoven ende den
Crimpenre-weert.

D. V. Straelen.

